Dissertatio inauguralis medica de lapide philosophorum, ceu medicina universali vera an falsa ... / [Justus Friedrich Haupt].

Contributors

Haupt, Justus Friedrich. Gerike, Peter, 1693-1750. Universität Helmstedt.

Publication/Creation

Helmstadii: Typis Pauli Dieterici Schnorrii, [1742]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/adz7n63k

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection 183 Euston Road London NW1 2BE UK T +44 (0)20 7611 8722 E library@wellcomecollection.org https://wellcomecollection.org

46998

No. V3.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

LAPIDE PHILOSOPHORVM

CEV

MEDICINA VNIVERSALI VERA AN FALSA

QVAM

ANNVENTE DE O CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

PRAESIDE

D. PETRO GERIKE

MEDICINAE CHYMIAE THEORIAE ET MATERIAE MEDICAE P. P. O. REG. SOC. SCIENT. BERO-LINENSIS MEMBRO ET COLLEGII SVI NVNC DECANO

A. O. R. clo lo cc XLII. D. V. APRIL.
IN IVLEO MAIORI

PRO DOCTORIS GRADV

CONSEQUENDO

PVBLICE DEFENDET

IVSTVS FRIDERICVS HAVPT

NORDSTEMMA-HILDESIENSIS.

HELMSTADII

TYPIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII ACAD. TYPOGR.

Mary Mary 19 . Price March States and Dec. MYMOHIOM HISTORICAL MEDICAL

DE

LAPIDE PHILOSOPHORVM.

PRAEFATIO.

Antur in omnibus scientiis & disciplinis quæstiones variæ, quas æternas vocare possis: cum quo-tidie & omni fere occasione illæ proponi soleant, in utramque de iis partem a doctis pariter & indoctis disputetur, & semper tamen incertæ eædem relinquantur. Minus ea res incommodi habet, si tales questiones momenta in nuda contemplatione posita concernunt. Delicatiores & graviores sunt, que illarum ad agenda in vita pertinent: omni vero attentione & cura dignissima, si agenda ejusmodi sint generis, quæ omitti, vel evitari a multis & sæpius nequeunt. Sed uti generis humani maxime interesset, practicas basce quastiones ita resolvi, ut tandem, quid in iis verum, vel falsum, quidque adeo sequendum, vel fugiendum sit, satis constet : sic maximopere dolendum est, easdem præ reliquis semper implicatas relinqui, vel sæpe reddi implicationes. Non patitur bic locus in causas bujus rei, que multe sunt, multis inquirere. Meretur tamen inter eas forte non ultimum locum, quod plurimi vitæ suæ rationi & institutis accummodatas in multis negotiis regulas potius quærant, & inde de vero & falso statuant; quam ut quesito prius & invento vero lumine utantur, ne quid temere, vel prave decernant. Ita sane fuerit ille error quidam intellectus, quod ostra influxum aliquem in corpora nobis sublunaria dicta habeant, eo salsim modo, quem Astrologi adhuc definiverunt; mojor ad-Luc

buc, quod illis aliqua in hominum mores vis concessa sit. Sed si rem altius perpendimus, apparet facile, interfuisse semper quorundam, ut alii credulitatem suam ipsis addicerent in rebus gravissimis, quas illa siderum vi dirigere & flectere commode poterant. Videmus etiam alio, vel pleroque tempore quosdam opinionem eruditionis haud vulgaris ex Astrologia judiciaria, uti eam artem vocant, quaesivisse. Voluntatis, an intellectus falsum aliquod decretum excludendo Lapidi Philosophico ansam dederit, determinare non audeo. Progressu autem temporis utriusque cura pullum bunc fotum & nutritum esse, satis constat. Nec etiam beri demum, aut nudius tertius ab aliis controversiæ de vera ejus existentia, vel virtutibus motæ sunt. Interim tamen adbuc usque extollitur ab bis, spernitur ab aliis. Prudentissimi ut in multis sæpe aliis rebus, ita in bac quoque habentur, qui judicium suum suspendunt, vel occultant; & negari nequit, certo respecto eos illum titulum mereri. Cum tamen publici boni & Medicorum in primis intersit, intelligi, quid in bac questione verum sit: dissertatione quadam sub Dn. PRAESIDIS moderamine ante aliquod tempus habita de Medicina universali actum fuit; in qua primo quidem exponitur de cura multorum hominum, eam reperiendi; tum quid experientia doceat, eo studio adbuc effectum esse; & tandem, an ratio spem inveniendi tale vitæ auxilium alere, an abjicere jubeat. Cum vero Alchymi-stæ credere homines velint, inventum jam thesaurum eum esse, & lapidem Philosophorum omnes medicinæ universalis partes explere: dignam cura nostra & inaugurali specimini medico non incongruam materiam fore existimavimus, quidnam rei lapis iste mirabilis sit, & quid solaminis ægris maxime promittat, sine amore & odio investigare. Obtulerunt autem se nobis varia adhuc in hoc examine, que nunc nova scriptura seponenda fuerunt.

on erit jam opus, ut odiosa cura in scientiam eorum, qui adhuc in reperienda, vel in extollenda medicina universali occupati fuerunt, inquiramus; & quae tanta meritorum fiducia sit, qua

Medicos fere omnes summi nominis ab HIPPOCRA-TE usque ad nostra tempora longe infra se despiciunt. Rideant fortassis multi illorum examen hoc paulo serius institutum: & reliquorum Medicorum praecipui sine indignatione comparationem qualemcunque non ferant. Quare ad rem nostram satis erit, pauca quaedam in usum Lectorum non Medicorum observasse de studio medico eorum hominum, qui primos se omnium an vere putant, an existimari tantum volunt. 1.) Notum est, nec ipsi dissitentur, ea, quae de humani corporis fabrica & oe-

A

conomia in Anatomia & Physiologia a Medicis docentur, negligi ab illis, & quod inde proxime sequi solet, contemni. 2.) Quod vero ad interiorem Anatomiam attinet, quam jactant, (*) & quae, uti loquuntur, ignis interventu, corticibus ruptis, corporum naturalium dotes congenitas in apricum producit: eam ita, & eo consensu exponunt, ut qui de terris incognitis narrationes instituunt. 3.) Vnde facile judicium sieri potest, quid in doctrina de morbis praeclari ab illis sperari queat: ceu quae e vera expositione oeconomiae in humano corpore praecipue deducenda est. Absolvunt eam fere paucis lineis, & expositione vitiorum, quae humoribus inesse contra naturam putant, minime vero omnium eorum, quae in iisdem vere deprehenduntur. 4.) His paucis morbis, pictorum more a se essisti, aptant pari licentia, & pro arbitrio suo, remedia. Cujus ergo instituti si rationes & sundamenta quaeras; mirum est, quam parum clara & cohaerentia inter se respondeant. Nisi tamen dictis cum admiratione credere velis, demonstrationem convitiis absolvunt. 5.) Tandem si ad realem virium, quas medicinae suae universali adscribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribita adscribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribita adscribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribita adscribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribita adscribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribita adscribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribunt, demonstrationem, perventum est: consistentur ipsi, apud quos suitat madalica discribunt. nem, perventum est: consitentur ipsi, apud quos scilicet modestiae aliquid residuum est, reliqui facto ipso, licet inviti, et usu aliorum remediorum testantur, ne illis quidem paucis morbis, quos in humoribus statuunt, satisfieri medicina sua universali posse,

^(*) Vid. inprimis Dippelius in libello de Vitae animalis morbo & medicina. Cap 3.

sed alias quoque in auxilium simul esse vocandas. Ne tamen elogiis, quibus illam commendant, decedat quippiam, rem omnem eadem potissimum absolvi dieunt, reliqua vero medicamenta viam ei praeparare, & obstacula removere, quae forte actionem remedii sui principis impedire queant.

S. II.

Foret longus, nec omnino necessarius labor, si has nostras observationes (s. 1.) allegatione multorum testimoniorum ex ipsis autoribus, qui id ege-runt, ut medicina universalis elogia tuerentur, confirmare vellemus. Sunt enim ea vel non ignota prorsus, vel e collatione paucorum talium scriptorum patent. Vnicum proinde exemplum jam proferam, BECCHERI scilicet, qui a priorum vestigiis parum recedit, paulo tamen intelligibilius interdum mentem suam explicat, neque adeo e nubibus sem-per oracula pronunciat. Ac specimen is quidem Ana-tomico-Physiologicum satis compendiosum exhibet Capite VI. Supplementi I. in Physicam subterraneam. (*) De quo deinceps agemus. Pathologicum Systema non minus breve videre licet in Oedipo ejus Chymico Tit. III. J. 5. Cujus summa haec est. Morbi, (**) qui in corpore nostro reperiuntur, ex sanguinis reliquorumque humorum corruptione maxime oriuntur. Omnes humores, & solida ipsa constant sulphure & fa-

^(*) Vid. Edit. novissima Physicae subt. quae Lipsiae A. 1738. prodiit, p. 320. (**) p. 110.

sale. Vtrumque horum est vel mercuriale, vel medium, vel fixum. Hinc morbi sunt 1.) vel mercuriales sulphurei, vel mercuriales salini: (*) 2.) vel e sulphure ac sale medio oriuntur: (**) vel tandem 3.) sal & sulphur sixum pro causa agnoscunt (***). Quadrat ad hanc Pathologiam medendi methodus: in qua hoc ante omnia quasi fundamentum memoriae imprimi debet: sciendum est, Chymicos curare per similia & contraria (*), per similia scilicet qualitatum, per contraria vero substantiae principia (**). Ita morbus mercurialis curatur per principium mercuriale; sulphureus vero mercurialis per medicamentum mercuriale salsum; salsus mercurialis per medicamentum mercuriale sulphureum. Et ad similem modum res se habet cum morbis ex sulphure, vel sale medio, & ex sulphure & sale fixo ortis. Vt adeo tandem omnem medicam praxin exigua admodum tabula sistat (***), sex morbos & totidem remediorum genera complexam.

S. III.

Conferri hæc possunt cum iis, quæ de morbis eorumque divisione Dissertatione priori (§. 20. sqq.) proposita sunt: ut appareat, quam belle instructus ad curandos ægros animum appulerit. Est vero in allegata dissertatione nil de morbis pro arbitrio dispositum, nilque dictum, quod cum humani corporis fabrica & œconomia minus conveniat, & ex indu-

^(*) p. 115. (**) p. 119. (***) p. 121. (*) p. 111. (*) p. 111. (*) p. 111.

dubiis principiis demonstrari non possit. BECCHE-Ro nisi simpliciter credere velis, periit ei omnis labor & oleum omne. Non inquiram nunc multis, quomodo digesta ab eo sint, quae de principiis cor-porum essentialibus & accidentalibus, eorumque qualitatibus in Oedipo suo narrat magis, quam cum aliqua ratione exponit. Id mecum facile deprehendet, quicunque sine praejudicio ad eorum examen accesserit, principia rerum apud eum non minus, quam apud alios hujus generis commentatores, mutare formam suam subinde, & induere eam, sub quacunque ut in conspectum prodeant, res postulare illis videtur. Sed ponamus tantisper verissima omnia esse, quae BECCHER vs proponit, quod tamen fieri non potest: apparet secundo, humorum tantum & aliquos eorum morbos ab illo sisti, adeoque integrae Pathologiae valde exiguam particulam. Sed est tandem totius fabulae lepidissimum spectaculum, nisi cum aegris ipsis res agatur, videre, quomodo medendi rationes morbis suis attemperet.

6. IV.

Vidimus jam (§.3.) fundamenti loco Beccherum ponere, quod Chymici curent per similia & per contraria. Quare id faciant, & quidem per similia qualitatum & contraria substantiae principia, cave multum quaeras. Sciendum enim est, Chymicos ita, vel aliter, prout imaginatio eorum monet, agere Sed sit ita agendum; noscendus ergo sine dubio est morbus quisque curandus a Chymico curaturo, noscenda A 2

sunt ei remedia accurate, ut similitudo, vel dissimilitudo cuiusvis morbi & remedii huic apti pateat. Quomodo ergo notitia ea acquiritur? Docet hoc Beccherus ita (*): Sane ex definitione, aut denominatione chymica alicujus morbi, aut medicamenti, uno intuitu rei natura, substantia, morbus, accidens ac cura & medicamentum detegitur. Non lubet jam de axiomatis hujus veritate curiosius disputare. Quamvis satis cuivis patere queat, ut e morbi & remedii definitione, chymica, an alia, modo vera, & nomine intelligatur, quid contra illum remedium aliquod valeat, & definitionem & nomen saltim sistere debere utriusque naturam. Nihil ergo consequens axiomatis affirmat, quod in antecedente non erat expressum, neque aliud dicitur, quam hoc: si naturam & vires morbi & remedii novi, utrumque perspectum habeo. Sed docentur tyrones medicinæ, multa præterea alia & universam humani corporis oeconomiam noscenda ei esse, qui morbi curationem cum ratione & feliciter aggreffurus sit. Fecisset Beecherus operæ aliquod pretium, si ita nobis morbos & remedia explicuisset naturæ convenienter, ut unum alteri quando opponi utiliter posset, statim & recte intelligeretur. Pro opera hac nobis jam exhibet specimen Pathologicum sex morborum nomina comprehendens, quos in humoribus pro arbitrio statuit, & de quibus, ut alia taceam, nec dicta J. 3. repetam, parum lectorem instruit, quando illa vitia vel morborum causæ, vel

^{(&#}x27;) p. 130.

effectus tantum, vel accidentia sint, & quando morbum ipsum constituant. Simili ratione & compendio medendi methodum absolvit, de qua pauca hæc nunc tantum monebimus, præter jam dicta sub initium hujus paragraphi. 1.) Vt remedia morbis sex suis accommodet, principia in illis, ut morbos ipsos, pro lubitu partim locat. 2.) Vt negari nequit, subesse dispositioni huic veri aliquid: ita prorsus non evincit, horum principiorum quodvis remedio ita inesse, ut solum, vel præcipue agat, neque ab admixtione aliorum principiorum vires propriæ illius multum immutentur. 3.) Nullo probabili argumento oftendit, salsa sulphureis, & sulphurea salsis & quidem mercurialia in specie mercurialibus, media mediis, fixa fixis contraria esse. Qua tamen re & axiomate sub initium §. 4. a nobis allegato, & a Becchero gratis posito, universa ejus medendi ars nititur, dignum patella pathologica operculum.

§. V.

Sed visum fortassis est Becchero cum aliis suæ sectæ hominibus, evitari a se posse omnes alias ambages, seu morborum singularium & remediorum iis opponendorum curatiorem inquisitionem, & rectius evitari: cum brevior ad centrum via detur, ubi medicina universalis latet; qua unica, ceu Herculis clava, omnia morborum monstra debellari queant. Videamus ergo nunc tandem, quæ illum cum hominibus suis ad id sibi persuadendum induxerint, vel qua ratione aliis rem tam incredibilem

persuadere laborent. Ante omnia vero merito solicitus fuit, quomodo removeret dubium, quod contra panaceæ, seu universalis medicinæ existentiam moveri statim potest & solet; diversis nimirum morbis diversa & sæpe contraria quærenda remedia: his resolventia, illis adstringentia; his calida, aliis frigida præscribenda esse. Quæ diversæ qualitates in uno subjecto medico simul & semel existere non posfint. Hanc opinionem dicit esse Pluristarum, Humoristarum, Galenistarum, (vides hominem ad hæretifices in Medicina pertinere) & communem scholarum, existimantium, hanc objectionem quovis nodo Gordio implicatiorem & irrefolubiliorem esse (*). Visa vero & Dno PRAESIDI alias est haec magni momenti ratio; quare novis adhuc aliis & necessariis magis implicata reddita est priori dissertatione s. 22. 23. utque de eadem lector ipse per se judicare posset, de morborum natura & diversitate expositio §. 18 - 20. ei præmissa. videtur etiamnum nobis, a nemine adhuc Gordium hunc nodum esse explicatum, nec explicatu facilem. Neque vero etiam Beccherus curavit, quomodo id praestaret, sed habuit satis, illum quoquo modo dissecare. Quo successu, deinceps apparebit. Nunc fundamentum, cui artem suam omnem superstru-xit, exponam. Quod ita se habet (**).

S.VI.

^(*) Supplem. I. ad Phys. subt. Cap. VI. p. m. 320.

J. VI.

In mixto animali producendo pro fundamento DE-VS ossa posuit; sed, quoniam bæc se sua sponte movere non potuissent semper, nervos illis addidit, qui motu &. nutrimento opus habebant; motu, ut subtilis spiritus eos penetraret & moveret; nutrimento, ne quotidiano motu siccarentur & contraberentur, seu attererentur: binc musculos illis substrauit, musculisque venas indidit, ut cruore continuo bumectarentur, & nutrirentur (*). Nescio, an sat patienter hæc tyrones in medicina lecturi sint, & an ipse Beccherus intellexerit satis sua dicta. Habebunt vero illi & alii novum hic specimen, qua fiducia & scientia ad opus suum universale, & ægrorum curationem accedant, & præstantissimos quosque Medicos irrideant Alchymistæ. Sed ut reliqua compendio perficiam, putat, pracipuum negotium in bumano corpore consistere in eo, ut alimenta in sanguinem, bic in humorem nervosum, spermaticum & spirituosum (ita enim humores dividere ipsi placuit,) digeratur. Inde necessitatem intestinorum, ventriculi, cordis & bepatis sequi. An reliquas corporis partes, non minus necessarias, quas non nominat, pro fungis habuerit, an vero usus eorum non recte perspexerit, dicere nequeo. Potissimum vero consistere sibi persuadet in igne vitali, quem miror, utpote Galenici adhuc multum redolentem ferre ipsum potuisse. Ignis ergo

^(*) Similia fere proponit Physic. subterr. Sect. IV. Cap. IV. Num. 5.

go bic alimentum in sanguinem, bunc in humores nominatos digerit. Ipse vero ignis perpetuo aëris resocillatione in pulmonibus indiget. Et hoc quoque e Galeni culina cum igne desumtum est. (*) Sed quam facultatem Galenicorum chylo-hæma-sperma-pneumamontum acerbe nominat & perstringit, eam cum pluribus aliis facultatibus non magis apta dispositione igni suo vitali tradit. Quare ille digerit, vivisicat, humores pro lubitu mutat, secernit, excernit, & prima cum ultimis in humano corpore persicit. Vt autem ignis ille omnis boni est, ita quoque omnis mali sit autor, si in uno illorum aliquo desiciat, in morbi omnes illius tortoris sunt essectus.

S. VII.

Variat autem bic ignis pro natura sui pabuli. (**) Consistit boc partim in aëre, (cui scilicet extra corpus assuetus est) unde sal quoddam attrabit. (***) Ellychnium bujus ignis spiritus sunt, pro quorum puritate, vel impuritate ardet bene, vel perperam. Est quoque ignis bujus nutrimentum victus quotidianus. En! omnem theoriam de humani corporis oeconomia. Vt ergo nunc demonstret, dari posse medicinam universalem, dicit, circa corpus bumanum duo esse consideranda; unum, quod est alterabile, digestibile, nutrimentum; alterum, quod est alterans, digerens, er agens. Primum in sex rebus non naturalibus (quæ sunt alimenta, aër, so-

^(*) conf Diff. Dni praesid de circulatione fanguinis Ann. 1739. habita §. 3-12. (**) p. 321. (***) p. 322.

mnus & vigliæ, motus & quies, animi affectus, excreta & retenta, omnia ex Autoris nostris hypothesi alterabilia & digestibilia) considerari, & in boc fatetur, methodum diæticam plurimum posse. Sed hoc non esse corpus curare addit, verum illud præparare, ut sit curabile. Nisi enim secundum, id est, universale illud alterans, digerens & conservans consideres, atque ad ignem vitalem respicias, omnis tua nutritio & medicina inutilis est. Iam, quasi nil nisi Herculea argumenta protulisset, & rerum suarum securus ita exclamans pergit. Fatebimini ergo, (*) (cum Hæreticis supra S. 5. factis ei res est) igne vitali confortato & existente salvo, omnia totius oeconomia humana tranquilla & tuta fore: illo in furorem acto, omnia sevire: illo confortato omnes digestiones bene absolvi, puros bumores generari, obstructiones reserari, atque omnia membra suo officio fungi: illo alterato autem, vel extineto, quid aliud præter morbos & mortem sequi necessarium est & consequens. Cum ergo fateri cogamini, esse in corpore humano unicum quiddam, quod se ut agens erga omnia nutrimenta, humores, medicinas babeat; quo uno omnes digestiones, alterationes, ac transmutationes, que in corpore bumauo cursu naturali contingunt, absolvuntur: eadem etiam necessitate fateri cogemini, dari posse medicinam quandam, qua hic ignis vitalis purificetur, conseruetur, confortetur; quo purificato, conservato, & confortato, omnes ejus actiones in corpore humano recte procedere, necessum est.

B 2

(*) Vie hapes ther de socis inchomine & 4

g.VIII.

^(°) p. 323.

§. VIII.

En Autoris nostri demonstrationem! Cum qua quantumcunque sibi placeat; difficile tamen non est, observare, quam multa in illa assumserit gratis, quam non bene cohæreant omnia, quam in progressu plura semper ponat, quam in antecedentibus evicta erant, & quomodo aliter peccet, & nihil non adversum demonstrationi mathematicæ committat. Sed nauseant ad hanc Alchymistæ, ceustomacho & rebus suis minime convenientem. missis reliquis, præcipua jam examinabimus. in humano corpore principium aliquod, unde motus omnes potissimum dependent, Medici omnium sectarum agnoverunt. Motibus iis omnes ubique functiones peragi, vitam & sanitatem conservari; in morbis depravatos eos esse corrigendos, ut sanitas restituatur; eosdem in morbis superstites tendere ad vitiorum correctionem & nisi eo tendant, aliter dirigendos esse; ab his non minus, quam a medicamentorum viribus effectus in ægrorum corporibus pendere, uno fere ore affirmant. Vocant illud principum, ad HIPPOCRATIS (*) exemplum, naturam. Vnde nota in scholis medicis axiomata sunt: naturam esse præcipuam & optimam & sanitatis conservatricem, & morborum curatricem; ejus in utroque statu semper habendam esse rationem; ad illam in omni curatione maxime respiciendum; & sine illa nil boni

^(*) Vid. hujus liber de Locis in homine. §. 4.

boni perfici. Differunt in eo Medicorum sectæ inter fe, quod alii aliud sub illius nomine nobis sistant, dum proprius eandem nobis intuendam exhibere volunt. Quare spiritus animales quidam, alii Archæum, alii animam sub illa voce intelligendam esse dicunt. HIP-POCRATES naturam nomine ignis expresse appellat(*). Hunc secutus GALEN v s functionum omnium exercitium ab illo igne derivat. Vocat vero eum, ut ipse Hippocrates interdum, caloris (**), alias spiritus nomine. Neuter probabilem ullam rationem allegat, quare sub ignis idea naturam exhibeat, aut ostendit, quomodo vel cum materia ignis, vel cum formali igne conveniat, quem ultimum in corpore humano consistere nullæ prorsus rationes permittunt. Quod ergo in Galeni systemate, cujus alioquin rationes omnes omni modo exagitat Beccherus, forte absurdissimum videri quest illud inde producerationes. absurdissimum videri queat, illud inde pro demonstrationis suæ basi assumsit; & quod Hippocrates, quem in insima subsellia medica cum aliis Alchymistis reiicit, affirmat, ignem omnia in humano cor-pore ad imitationem universi disposuisse, omnibus fere paginis ait, id ut lectori suo persuadeat.

J. IX.

Excutiamus jam singula diligentius, ut, quid rei subsit, & an via hæc ad medicinam universalem nos deducat, an aliorsum slectat, appareat. Sit ergo nostra Observatio I. dari aliquod agens præcipuum in humano corpore, & primum movens ac mobile, B 3

^(*) Lib. I. diæta. præsert. f. 11. (**) de placitis Hippocratis & Platonis.

unde actiones in illo omnes potissimum dependent. Potest hoc principium vocari natura. De qua conferantur, quæ circa medium J. 8. dicta sunt. Observatio tamen nostra II. erit hæc: ut falsissimum est, ab eo principio vitam & sanitatem dependere unice: ita rationi æque ae experientiæ repugnat, morbos inde omnes originem trahere. Si cui e. g. probe valenti homini digitus abscinditur, si pes luxatur, cui id naturæ vitio adscribere velis? Si alii venenum, aut medicamentum noxium exhibitum turbas varias in corpore excitat, vel aër nimiis & nocentibus vaporibus repletus respirationis usum in homine turbat, vel aliquamdiu tollit, quid in his casibus natura peccavit? Aberrare hanc deinceps, & varia moliri mala, seu varios pravos produci in corpore ita affecto motus, me non refragante dicas. Morbi originem & naturam nemo is solide deducet. Vt distinctius rem explicemus, observatio III. erit, naturam determinari & determinare motus & actiones omnes pro fingulari partium quarumvis fabrica & indole, & pro universa oeconomia integri humani corporis. Digerit certe in ventriculo, in hepate bilem conficit, in renibus urinam secernit. Hæc diversa ut præstare queat; alia ventriculi, alia hepatis, alia renum est fabrica, & singulis his partibus aliarum partium functiones subsidia ferre debent. Nisi enim cor, pulmones, vafa sanguifera & lien sanguinem rite præparaverint, vel nulla, vel malæ indolis bilis in hepate conficietur. Vt ergo functionum omnium exercitium a partium folidarum omnium integritate & flui& fluidarum vera conditione dependet: ita, quomo docunque principium illud se habeat, morbum homo patitur, simul ac vel in solidis, vėl in sluidis vitium oritur. Sint e.g. sibræ ventriculi a quacunque causa laxiores factæ, vel non satis cohæreant illarum particulæ; vel gastricus humor ab ingesto aliquo noxio corruptus: male digerit ventriculus, quicquid moliatur natura. Sit pes luxatus, vel luxatione emendata remanserit ligamentorum & tendinum laxitas: non movebit natura pedem apte, quicquid agat.

J. X.

Quod jam ad morborum curationes attinet, quæ mea Observatio IV. sit, cum aliquoties jam dixerim, in morbis æque ac sanitate ad naturam potissimum respiciendum, eamque, si deficiat, adjuvandam esse: præcipua quæstio in eo versatur, quomodo id sieri queat. Plerique omnes Medici, ii quoque, qui de natura multa & subtiliter philosophati sunt, ut ipse Hippocrates, quasi tamen illa incomprehensibilis sit, ad solas sere observationes adhuc recurrerunt, ubi de natura ipso opere adjuvanda quæstio instituta suit. Factum hinc omni tempore est, ut in virium desectu tum cetera sanis, tum ægris vino, spirituosis, cardiacis, analepticis, quorum omnium usus in tali casu experientia sere quotidiana facile commendaverat, succurrerent. Alii vel hæc, vel alia etiam in subsidium accersunt, quaecunque scilicet motus magis excitare in corpore hu-

mano vel itidem experientia, vel facili ratiocinio di-dicerunt. Observatio V. Ex naturæ indole pauci quidem adhuc Medici remedia ei rei convenientia deduxerunt, & qui id egerunt, aberrarunt a scopo omnes; nisi, quod interdum accidere solet, falsum quoddam ratiocinium, vel ipsa potius experientia prior errorem correxit; neque quia Hippocrates naturam ignis nomine appellant, proinde videmus, illum ad naturam conservandam & adjuvandam prolum ad naturam conservandam & adjuvandam proponere remedia, quæ igni conservando, vel augendo idonea existere doceat. Observatio VI. Quæ Beccherus de igne, nutrimento ejus & ellychnio commentatur, lampadis ignem nimis redolere & naturæ inepte applicata esse, quis non videt ? Chimæræ hæ sunt, si quæ aliæ: quas si neges, satis resutaveris. Et quis sanæ mentis homo hygienem & therapiam, vel potius vitam suam, talibus ineptiis securius niti putet, quam iis, quæ de humani corporis æconomia & rerum non naturalium viribus & essections certius novimus. Licet vero Beccherus cum Alchymistis toties vimus. Licet vero Beccherus cum Alchymistis toties clamitet: ignis noster non est sicut vester, aut vulgaris ignis: cum tamen sœtus sit externi & vulgaris ignis, & ab igne hoc excitetur, ut alibi loquitur; (*) cumque aëris externi resocillatione perpetuo opus habeat, uti §. 6. audivimus: ad hujus naturam saltim proxime accedat necesse est. Ab igne autem non multum differre, egregia comparatio docet, quam cum lampadis igne eum instituere, sub ini-

^(*) Cap. V. p. m. 309.

tium §. VII. memoravi. Admovebimus tamen postea illi igni sacem paulo propius, si forte, quale ens, vel qualis Chimæra idem sit, deprehendi queat.

6. XI.

VII. Vt falsum est, sanitatem & morbos unice dependere a naturae bonitate, integritate, vel vitio; sed uterque status per alia adhuc determinatur, & uti Observatione II. & III. docui, ab his morbisæpe præcipue oriuntur: ita nisi in morbis hæc tollantur, & in quocunque statu ea omnia conserventur, quæ vitæ, & functionibus rite, vel melius peragendis inserviunt, frustra omnis curatio erit, quicquid pro confortando igne, vel natura moliaris. Quare etiam, si rem recte reputamus, plura, quam principium illud primum agens, naturæ appellatione comprehendenda sunt: quemadmodum Dissertatione prima §. 21. jam monitum est. In morbis vero quod roborato, vel quomodocunque correcto principio illo vi-tali, reliqua emendentur omnia, id falsum esse, quotidiana docet experientia: quo principio sæpe neglecto, prorsus aliis res peragenda est, & feliciter peragitur. Vt enim vulnus coalescat, labia ejus sibi invicem applicanda, & alia externa ei admovenda sunt. Vt luxatum curetur, ossa in locum suum reponenda, & ligamentis robur suum restituendum est. Venenum nisi exturbes corpore, vel alia ratione satis corrigas, non repelles mortem, quomodocunque naturam robores. Vt respirationem restituas in casu proposito Observatione II. vel aërem corrigere,

vel ægrum in alium meliorem deportandum curare debes. Si nervus opticus vel obstructus, vel compressus serenam guttam in oculo excitaverit, vitia hæc removenda sunt, aut ægrum coecum relinques. Removebis autem illa vel nunquam, vel rarissime, si naturam solam tantum velis roborare. Observatio VIII. Natura, vel principium vitale, si vitio quodam in morbis laborat, non ita semper deficit, ut roborandum hoc sit. Interdum enim nimis sævientis aut, ut Beccherus loquitur, in surorem acti (*) motus compescendi, alias hi alia ratione in ordinem redigendi sunt. In quibus casibus ignem naturalem confortare velle, idem foret, ac oleum camino adjicere.

S. XII.

Observatio IX. Audivimus supra, (§. 7.) Beccherum ipsum monentem, præter agens & digerens, esse quoque respiciendum ad alterabile & digestibile. In qua re cur universam methodum diæteticam consistere statuat, nihil rationis apparet: cum illa non solum circa digestibile occupata sit, sed usum rerum non tantum sex, sed plurium & omnium, quæ ad non naturales referri queunt, in auxilium advocet. Transeat autem hic error nunc cum ceteris. Mirum tamen nobis videtur, quod addit, hoc non esse corpus curare, sed præparare, ut st curabile. (**) Sæpe enim seu universa methodo diætetica, seu illa tantum ejus parte, quæ de alimentis agit, utaris, sola ea res omnis,

^(*) Suppl. I. Phys. subt. p. 321. (**) p. 322.

omnis, tum in sanitate, si morbi corpori imminent, tum in his ipsis peragi potest: alias vero sine illa haturam confortantia, vel quomodocunque corrigentia remedia nil perficere observantur. Quare, sive præparatio, sive curatio illa methodus dicatur, sufficit ad rem maximopere eandem pertinere, nec a Medico omitti posse. Cumque illa methodus, quatenus rerum omnium non naturalium usum præscribit & dirigit, latissime se extendat: manisestum inde fit, medicinam universalem, quae principio vitali roborando tantum inservire debet, tum in conservanda sanitate, tum in morborum curatione, admodum exiguam particulam auxiliorum constituere. Observatio X. Quemadmodum autem ad alterabile & digestibile quoque semper respiciendum esse, re ipsa coactus agnovit Beccherus; & curam quoque illam ad longe plures res extendi debere, commemoratione sex non naturalium satis, etsi obscurius indicauit: ita quoque perspicere, si pulchritudo medicinæ suæ universalis ad omnia satis attentum animum dirigere fivisset, poterat, certe debebat, ad organa praeterea respiciendum esse Medico, secundum quorum fabricam & reliquas conditiones vitale principium semper agendum habet, (vid. Obs. III.) & sine quibus nil agit: in sanitate ergo curandum ante omnia esse, ut organa illa omnia integra conserventur; in morbis autem, quando illa læsa sunt, qua ratione ad pristinum statum reduci eadem; in utroque statu, quomodo universæ corporis oeconomiæ debite prospici queat.

C 2

6. XIII.

Apparet vero etiam veritatem hujus observa-tionis & quarundam aliarum tam clare Becchero in oculos occurrisse, ut negare illas non prorsus ausus sit. Quare deinceps, ubi de universalis medicinæ usu mirabili e VILLANOVANO magnifica quædam attulit, & amore illius quasi inescatus sermonem ita instituit (*): utendi autem modus banc medicinam longe alius est, quam vulgaris Medicorum cohors existimat; potest quidem omni tempore in omni affectu curative & praservative in omni atate sumi; semper natura ignem confortabit : hanc denique notabilem addit cautelam, omnibus capsulis & vitris, in quibus talis medicina venditur, cum primo elogio inscribendam : sed sic, ut obstacula ei removeas, superflua demus, necessaria addas. Vides, in quam angustum centrum ipse medicinam suam universalem concludat. Præstat illa nimirum omnia, si reliquorum omnium agendorum nil omittas. Curat hæc cœcum, si v. g. cataractam tollas, surdum, si auditus organa in integrum restituas, claudum, si pedem, ut oportet fieri, reducas, inflammationem, si stafin sanguinis tollas, & simili ratione omnes morbos. Sed hæc quidem vulgarium Medicorum cohorti occupatio relinquenda est. Qui satis intelligunt, mundus quid velit, illis beatiores, nil agendum aliud habent, quam ut aurum suum potabile interim miseris -rod anomodo univerla corporis occonoma por-

^{. (*)} p. 324.

porrigant, quo tangibile & vulgare recipiant, & fluctibus compositis sedentes pulveris exigui jactu composita omnia porro cohibeant; gloriamque tandem prioribus debitam, callide occupent.

S. XIV.

Sed videamus tandem, quid nobis sub univer-salis medicinæ titulo exhibeat Beccherus cum Alchymistis, & quomodo illam aptet uniuersali suo agenti, seu vitali igni. Postulabit hic sine dubio Lector suo in hac re judicio usurus, ut ostendam prius, qua-lis ille vitalis ignis sit; quo intelligat, an medicina ei quærenda & quæsita diu conveniat, an minus. Est enim manisestum, quamdiu ignis vitalis natura ignoratur, tamdiu ei medicinam idoneam ratione frustra quaeri. Et dicit Beccherus, banc igni vitali conformem esse debere. (*) Postulavi proinde idem ab Alchymistis. Age! audiamus nunc, quae responsi loco ex illorum ore proponit Beccherus, an sorte inde hanc Æliam Læliam agnoscere liceat. Exponit profundam, uti ipse vocat, hac de re doctrinam sub initium quinti Capitis in Supplemento I. (**) quam tamen si propius contempleris, præter meras, varias & vacuas denominationes, nil ex illa addisces. Vocat enim ignem illum ens universale, cum PENO-TO calum, in omnibus rebus absconditum; ignem Philosophorum, qui tactilis, visibilis & concentratus sit; Brumazar; subtile quoddam unctuosum humidum terre-

^(°) p. 323. (°°) p. 307. fqq.

stre; calidum innatum; bumidum radicale; lapidem Philosophorum; bumorem, in quo omnium siderum influentiæ sulphureæ, salinæ, igneæ & aqueæ, subtilissimæ terrestreitatis vinculo, dulci viscositate conjunctæ & ubique reperibiles sunt.

J. XV.

Si nunc porro quæras, an ens tam mirabile in rerum natura existat? tres e Penoto allegatas demonstrationes Alchymisticas sub initium capitis V. proponit; sed quæ ad demonstrandam existentiam chimærarum quarumlibet usum habere queunt. Sunt vero ejusmodi: i. nil DE vs creavit in veritate superius, quin eiusdem aliquod simulacrum creaverit inferius. 2. Nibil DEVS creavit in spiritu invisibiliter, quin idem in corpore adumbraverit visibiliter. 3. Nibil DEVS creavit in finito invisibiliter dispersum; quin idem quoque in uno aliquo finito visibiliter creaverit collectum. IAM cum universalis Genitor omnium inferiorum coelum sit: necessarium est, quod omnia inferiora coeli naturam & essentiam participent: & sic coelum est in omnibus rebus occultatum interius, quod extra omnes res manifestatum est exterius: & sicut corpore suo patens est insuperficie mundi latissime, sic spiritu suo contractum in centro mundi arctissime. Vocat Beccherus ens illud ignem natura, additque suscitari ab externo igne, cujus foetus sit, & inde perpetuam illam rerum barmoniam, sympathiam & magnetismum. Quare quod tandem mirabiles ejus effectus attinet: vivificat omnia insecta, fluminum aquas fermentat, in venis sanguinem movet or tinin omnibus, in nubibus tonat, pluit, ningit, in volatilibus volatilis, in fixis fixus est, in unimalibus animalis est, & quæ sunt reliqua. Ob quas etiam rationes eum pulcherrime Chamaleontis Philosophici nomine appellat.

J. XVI.

Nil ergo adhuc a Becchero de igne vitali percipere amplius potuimus, quam esse illum purum putum lapidem Philosophicum, vel ignem Philosophicum; & præstare illa omnia in corporibus, de quorum causis quæritur. Siquis illum ignem propius contemplari velit, Physicam subterraneam adeat (*): ubi cur pluribus de eo exponat, nullam ego quidem rationem video, cum sine aliqua DEI revelatione cognosci is nequeat (**); ut ipse addit. Neque vero absque illa satis apte de hac materia exponere Beccherum potuisse arbitror, qui solis & vulgaris ignis materiam, a coloris materia & æthere tam parum, quam ibi & alibi apparet, distinguere noverat. (***) Quare nil porro faciendum nobis restat, quam ut in ipsius lapidis Philosophici examine dispiciamus, quid rei sub illo nomine, adeoque etiam sub vitali igne lateat.

§. XVII.

Sed instas iterum, esse rationi omni adversum institutum, non prius docere, ignis vitalis inhomine

an

^(*) Sect. V. c. 3. n. 87. sqq. (**) n. 98. (***) Diversas has res esse, docet Dn. praeses in fundamentis Chymiæ rationalis, Cap. de igne.

an detur, & qualis ille res sit, recte demonstrare, quam remedium ei aptandum quærere; sed suppo-nere gratis, conuenire eundem cum medicina, cujus utilitas, comparatione demum hujus cum illius natura facta, demonstranda erat. Vides nimis esse assure vulgari Philosophiæ, in qua res ita a-guntur. Res longe alia Philosophia Adeptorum est. Hæc prioris leges non curat, & se ad illam habet, ut demonstrationes Alchymisticæ ad Mathematicas. Quod alta mente reponendum est, & cujus mox, plu-ra specimina videbimus. Audi ergo nunc. Commen-dant nostri Philosophi lapidem suum tanquam remedium universale, seu quod naturam adjuvet: in quo omnis curationis cardo illis vertitur. Ita enim placuit iisdem, sibi & aliis persuadere. Quæso autem cur eximiam hanc de lapide eo spem concipere debemus? Quia cum ignis vitalis natura convenit. At quare? Quia ignis vitalis nil aliud est, quam lapis Philosophorum. Vnde hoc nosti? E tabula Sma-ragdina & aliis sublimiorum Philosophorum scriptis. Ita enim e. g. fatur PENOTVS: "boc cælum, Jeu lapis Philosophorum in omnibus rebus est, -- & est spiritus quidam vivicans, - - omnibus creaturis bujus mundi vitam, substantiam, essentiam largiens, quoniam ex ipso, in ipso & per ipsum sunt, vivunt, vegetantur, crescunt, ac omnia moventur, (horresco referens hæc verba e S. S. hic Chimæræ applicata) & virtute eius plena sunt omnia. H E R-MES vero: cælum, seu lapis, aut spiritus ille est secretum & vita unius cujusque rei, & omnis homo indiget eo, & bæc est aqua, quæ est in tritico frumentum, E in oliva oleum. Sed tædet me, reliquas nugas huc transferre.

§. XVIII.

Poteramus ergo toto hoc examine supersedere: cum quid curandum, vel conservandum susceperint Adepti, ipsi nesciant; nec cui pedi calceum suum adaptare volunt, satis intelligant. Ne quid tamen omittamus eorum, quæ ad hanc rem præcipue pertinere illis videntur, neu quis ex omisso hoc labore forte arguat, rerum sublimitate deterritos ab eo nos fuisse: age! nunc tandem contemplemur lapidem illum Philosophicum; ut qualis sit, & ita fortassis appareat, an ad naturam roborandam aliquid opis conferre possit. Si dicenda nune non satis inter se cohæreant, culpam illam meam non esse, Beccherus ostendet: qui nunc porro docet, boc ens universale qua ratione visibile, qua tractabile & ad manus comparabile sit. Est ergo lapis Philosophorum 1) mixtum corpus e quatuor elementis vulgaribus, puta igne, terra, aqua & aëre (*); vel potius subtilissima pars istius elementaris mixti, & essentia quinta, seu Brumazar. Cum enim hoc ens universale desiniatur, quod sit omnium corporum substantia intima, purissima, conservans: necessario sequitur, illam essentiam rerum esse, nempe, id, unde corpora intrinsece & essentialiter componuntur. Componuntur autem, con-

^(*) p. 310.

sentiente universa Philosophia, ex quatuor elementis mixtis. Sistamus aliquantisper pedem ad primam hanc creationem lapidis Philosophici, cum qua Philosophi nostri reliqui mire sibi placent, & quam aliis quoque, ut FERNELIO, commendare potuerunt. Apparet autem, lapidem Philosophicum, Bruma-zar, & ens universale corporum unam eandemque rem illis esse. Jam ergo universale ens quidnam rei est? Intelleximus id paulo ante ex definitione eius. Sed tale quippiam in rerum natura existere quomodo evincent Philosophi nostri? aut quisnam eorum vel a priori, vel a posteriori un-quam demonstravit? Vt vero ipsa universalis entis existentia gratis statuitur, ita tres ejusdem præcipui characteres prorsus ex arbitrio sicti sunt. Debemus vero ad posteriorem in primis characterem attendere, quod conservandi vim habeat. Vti enim locum in definitione non frustra invenit: ita si eum neges, vel adesse in suo subjecto Adepti non evincunt, ilicet cum medicina sua universali etiam conclamatum erit. Sic itaque se principia habent : ut jam nunc certe ulteriorem laborem omittere nobis liceret.

J. XIX.

Prosequamur tamen Philosophos nostros, pactione interim sacta de desinitione illa. Qua ergo jam porro inde ratione concludunt, ens illud nil aliud esse, quam rerum essentiam? ad quam, ubi de corpore agitur, omnia referenda sunt, quæ ad compositionem ejus necessario concurrunt. Sed

decepit eos Aristotelis Emelechia, qua etiam voce subjectum hoc, sive Brumazar alibi Becchero appellatur (*), vel potius Peripateticorum formæ substantiales, quas a materta distinctas substantias res esse nugabantur. Quare quas illi larvas corporibus ingenio induerunt, eas Philosophi nostri sine omni dubio corporibus inesse persuasi, his vere detractas in usus medicos & alios transferre conantur. Sed ecce porro! quod primum ens universale animam mundi ex Platonis sententia repræsentabat, (**) duplici-& mira metamorphosi mox forma substantialis fieri incipit, & tandem e quatuor elementis mixta prodit. Adfistant huic spectaculo Philosophi vulgares, Peripatetici in primis, & quod unquam futurum forte desperaverunt, adspiciant nunc prope oculis suis formas suas substantiales, mox & tangendas bibendasque. Quare vero hoc potissimum habitu conspicitur ens, quod purissimum & intimum corporum esse, e superius allegata definitione intelleximus? Quia nimirum corpora e quatuor elementis componuntur. Facessat hinc vulgaris logica. Lubet tantum quærere: an intrinsece corpora e quatuor elementis componuntur? &, si hoc ita sit, undenam ergo præterea extrinsece conflata sunt? ex quibus aliis elementis? Quo autem porro argumento vel experimento evincitur, corpora omnia ex quatuor elementis vulgaribus componi? Creditne alias hæc ipse Beccherus cum sublimi sua schola? D -2

^(*) Physic subterran. Sect. IV. Cap. IV. n. 5. (**) conf. Penoti verba § 15 & 17. a nobis allegata.

Certe non. Sed jam ad rem pertinet, ea vera esse. Et nos quoque ea interim concedamus, ut eo citius videamus, sub qua tandem forma Lælia hæc formata, vel, si mavis, Brumazar, sistatur. Quidnam ergo rei est? Quod jam supra audivimus, mixtum e quatuor elementis vulgaribus, vel potius subtilissima pars illius mixti. An autem mixtum illud, & pars eius subtilissima idem sunt? Minime sane, nisi entelechia & formæ substantiales frustra repertæ, & ab Alchymistis omnis labor pro illis ornandis & pro medicina universali sine ulla necessitate suscipitur. Quid ergo potius est, vel non est? Tollam pro Becchero quæstiones ulteriores. Essicta est, ut vidimus, Lælia hæc operose hactenus ex quinta essentia, vel entelechiis quatuor elementorum, collocata post aulæas, & producenda mox in conspectum. Quid ergo nunc confilii? Si e meris entelechiis conflata progrediatur, metuendum est, ut deprehendi possit. Si massarum, seu elementorum, unde detracta est, omnium secum auferat aliquid, corpusque inde sibr efformet, quid ergo distet ab ea re, ex qua essicta sit, & quid tanto labore opus suerit, quærere nonnulli possint? Quare in æquivoca ea sorma relinquenda suit, ut personam semper, prouti res sorte exigat, assumere, & sub spectri, vel corporis habitu apparere queat. Sub qua utralibet nunc statim in scenam prodeuntem eam conspiciemus.

§. XX.

Ac primo quidem, ut constet, qua prima sit ori-

gine nata, habitu entis universalis, in quo ab initio eam deprehendimus, & cum similibus fere qualitatibus comparet. Est enim secundum illius signum (priores nimirum §. 18. 19. allegatæ stylo Beccheriano ad primum signum pertinent,) quod, cum essentia rerum proprium sit, ut sua mixta & corpora conservet, essentia penetrativa, subtilis & spiritualis esse debeat. Sequitur hoc ex concedendis prioribus. Non enim, inquit Beccherus, alioquin ea munia prastare, nec in omnes mixti partes influere posset. Sequitur autem hoc eadem argumentandi ratione ac illud: si asinus volare debet, necesse est, ut cum alis nascatur. Jam, mutato illo habitu, pedetentim materialis iterum sieri incipit. Consistit enim, quod tertium signum a Becchero statuitur, tota vis ejus essentia conservativa in calido & bumido naturali. Vnde hoc scitur? Quia omnium corporum mixtorum conservatio in eo consistit, omnium corporum mixtorum conservatio in eo consistit, ut neque interna humiditate, neque innato suo calore destituantur. Sed quomodo hoc probatur? Est ea vetus traditio. Ceterum §. 16. audivimus, ens hoc universale vi conservativa esse præditum. Quid ergo nunc porro? Hac essentia in humido calida, propter humiditatem fluida, propter calorem & uncluositatem viscosa erit, nempe uncluosum humidum, summe volatile, summe penetrativum. Transeant nunc cetera. Sed unde uncluositatem repente acquisivit? Pax! Apparet deinceps toties cum hac sua qualitate. Pax! Apparet deinceps toties cum hac sua qualitate, & tam ei involuta, ut ex mero unguento factam eam credideris. Et ita exornatam eandem se vidisse, omnes Philosophi transcendentales testantur. D 3

Nihilo tamen secius mente probe tenendum est, hactenus Brumazar nostrum tantum constare materia spirituali. Quæ qualis sit, Philosophos illos consu-Quare tandem quarto, quoniam a duolere debes. bus extremitatibus non datur transitus, nisi interposito medio, id est, NB. spiritus non agit in corpus, nisi certo quodam vinculo, (secundum receptam opinionem, qua spiritus hominis non agit in hujus corpus, nisi interventu animæ) nullo autem alligari potest, nisi subtili terræ, subtili, ut naturam æmuletur spiritus, terræ, ut accessus sit ad naturam corporis: concludimus ergo ex præfatis quatuor punctis, quod Ens universale sit un-Etuosum humidum, terrestri subtili fortiter commixtum, proprietatis conservantis, penetrantis, complexionis calide & bumide,

J. XXI.

En! formatam Læliam Alchymistarum, & Entelechiarum, vel formarum substantialium facile Principem, cum qualitatibus suis & vestimentis, & significato insuper temperamento. Ne autem fallare, & nubem forte pro Junone amplectare, audi, quæ Beccherus porro, & cum eo omnes Philosophi ubique monent: (*) nostrum sulphur non est sulphur vulgi, nostra terra non est sicut vestra terra, nostrum unctuosum non est butyracea unctuositas. Humidum, proprietas conservans, penetrans, & reliqua vocabula, alia omnia apud nos significant, quam quæ rebula, alia omnia apud nos significant, quam quæ re-

^(*) p. 310.

liquum vulgus, hoc est, omnes mysteriis his non initiati, illis denotare solet.

J. XXII.

Relinquamus ergo cortices, seu voces, dum inter Alchymistas ipsos de illarum usu conveniat; ut nucleum, si fieri potest, eo citius obtineamus. Nec vero est, quare multum solliciti simus, ubi Philosophicum nostrum lapidem quæramus. Aperiunt enim Alchymistæ nobis campum, vel potius accessu facilem ostendunt, qui integer plenus illius est. Latet enim in solis radiis, & in culinæ igne. Dispersus est per universum aërem. Continent eum meralla, mineralia reliqua, omnium vegetabilium omnes partes, & animalium quoque, ne stercore quidem excepto: ita, ut videas, quicquid tangunt Alchymistæ, aurum, vel prius lapidem Philosophorum, fieri. Affirmat illud Beccherus Cap. V. p. m. 311. sqq, & testes eius varios alios producit. Si ulterius quæris, quidnam ergo illud in omnibus corporibus sit, quod lapidis Philosophici titulum mereatur, & de cujus acquisitione hic agitur? respondeo, esse ilsud ipsum uncuosum humidum, de quo quatuor proxime praecedentibus & ad longum expositum est. Si quis hæc nondum satis intelligat, age! ad prima lapidis nostri incunabula pedem & oculos promoueamus, an ibi chamaleontem hunc clarius agnoscere detur. Est ergo nil aliud, quam coelum in omnibus rebus absconditum, uti supra J. 15. e Penoto audivimus. Sed coeli nomine quid Philosophi nostri appel-

pellant? Est enim alias varia ejus vocis significatio. Coelum est principium rari & densi. Ita Beccherus in Physica sua subterranea Sect. VI. cap. 8. circa finem loquitur; seu, ut Sect. I. Cap. I. pluribus exponit, est principium universale & catholicum mundi, vel elementum mundi byperphysicum, cui qualitates byperphysicas, medias nempe inter res spirituales & corporales adscribit, pro utrisque uniendis. Itaque porro brumazar nostrum perpetua syderum, tanquam sulphurum, circulatione exorta & generata est. (*) Dicis, nondum capio, quid velis: ænigmata enim alia ex aliis explicas. Quare audi tandem & ab ipso HERMETE rem omnem accipe, sed parato prius asse, iterum (**): coelum, seulapis, aut spiritus ille est secretum & vita uniuscujusque rei, & omnis homo indiget eo, & haec est aqua, que est in tritico frumentum, & in oliva oleum (videsne formas substantiales?) — est caput mundi, id est bumor, inquam, in quo omnium syderum influentia sulphurea, salina, ignea & aquea, subtilissima terrestreitatis vinculo dulci viscositate conjuncte & ubique reperibiles funt.

J. XXIII.

Restat nunc investigandum, res tam admirabilis, qua ratione parari & acquiri possit. Si quis hic obstrepat, nondum evictam ab Alchymistis existentiam, imo ne possibilitatem quidem ejus rei esse; vel etiamsi quis Chimæram eam vere sistere possit, nullo modo apparere, quid cum eadem faciendum sit: ipse qui-

^{(&#}x27;) p. 309. (**) ibid.

quidem, quid respondeam, nil habeo. Respondebunt autem sorte pro me Alchymistæ: esse a suo instituto & Philosophiæsublimioris ratione alienum, tales quæstiones admittere. Tradi omnia illa essata & alia pulcherrima de lapide Philosophorum in Hermetis, Mariæ, quæ Mosis soror fuerit, & aliis sacris libris, & pertinere eadem ad primos articulos, in quos sidem suam obligare oportet mysteriis Alchymiæ initiandos. Videant ergo, quibus vacat, & volupe est, nunc tandem aliquando artisicium, comparandi quæsitum adeo diu lapidem Philosophicum, a Becchero circa sinem capitis quinti expositum tam dilucide, quam ipsam rei ejus possibilitatem & existentiam demonstravit.

J. XXIV.

Non autem lubet jam inquirere, an & quænam magni momenti res sub iis ænigmatibus lateat; neque affirmamus, si quis talium mysteriorum satis intelligens corpora tractet, nil omnino eum labore suo consequi. Sed de his quæstio est: 1) an illo, vel aliis artificiis, ab Alchymistis passim propositis, mixtum quoddam e 4. elementis vulgaribus, vel potius subtilissima pars elementaris mixti, & entelechia, vel substantialis forma obtineri queat; aut quis unquam tale quippiam in lucem produxerit? 2) unde intelligatur, convenire illud Brumazar, si detur, cum igne naturæ, si quis in homine adsit, & vim hunc confortandi habere? 3) Si & hoc evinci queat, quod nunquam futurum puto, ratione & facto ipso: percontari amplius lubet, cur sibi persuadeant Alchymistæ, seu Medici transcendentales, universalis medi-

E

cinæ vim ei rei inesse; & quibus argumentis idem non populo, sed prudentibus, & rerum naturæ non prorsus rudibus persuadere velint. Demonstratum enim priori dissertatione jam est evidentissime, longe plura in sanitatis & morborum tractatione agenga Medico esse, quam ut naturæ confortatio omne punctum absolvat. Quodsi vero illi dixerint, quod utique verum est, nimis se in principiis disserre ab aliis Medicis, & longe aliam esse infer utrosque componi queat: nil aliud hominibus illis sublimibus restat, quam ut dicta sua factis adstruant. In qua re quam adhuc habiles se se præstiterint, priori dissertatione (§. 10-13.) abunde ostensum est. Et vidimus supra in hac, (§. 13.) quot conditiones alias Beccherus tandem in sanitatis & morborum tractatione addere coactus fuerit, si medicina universalis pretium aliquod operæ conferre debeat.

S. XXV.

Vnum adhuc monebo, sed quod non minimum in hoc negotio momentum habere puto, & in quo maximopere ac mox in principio errarunt, qui forte serio sibi persuaserunt, dari, vel posse reperiri medicamentum aliquod universale. Docent nimirum rationes Alchymistarum omnes, qualescunque alioquin sint, non nisi mixta corpora illos in hac re ante oculos habuisse. Quare etiam porro vidimus, non alia eos consilia agitare, quam quæ ad summum ad confervationem mixtorum valere aliquid queant. Arcessunt itaque a cœlo usque ens quoddam universale, purissimum, spirituale, penetrans omnia & con-

fer-

fervans. Transmutant deinde illud in formas corporum substantiales, Alii has larvas ex ipsis 4. elementis vulgaribus extrahunt, ut quintam novam, quam essentiam quintam vocant, inde componant; ita tamen, quemadmodum in Beccheri metamorphosibus supra apparuit, ut ex elementorum materia plus eadem semper in formatione adsciscat, & proinde tandem tota unctuosa in conspectum prodeat. Producant ergo sane, si queant, ex his chimæris, vel undecunque brumazar quoddam, conservationi corporum idoneum: quis tamen non intelligit, si de corporibus conservandis quæstio sit, usum illud nullum, nisi forte in conficiendis mumiis habere; aut in condendis halecibus, vel aliis carnibus conservandis salis communis desectum supplere; aut prorsus mixtis omnibus ad hunc finem inservire posse. autem de re adeo mirabili nimis contemptim loqui videar; audiamus unum jam RVPESCISSAM, qui inter primos medicinæ universalis conditores cluet, (§. 6. Dist. 1.) & itascribit: (*) quod autem incorruptibilitati conferat quinta essentia, & a corruptibilitate præservet, demonstrabo ex experientia assumta: quoniam, si quaecunque avis, aut carnis frustum, aut piscis infundatur in ea, non corrumpetur, quamdiu permanebit in ea. Quid autem, quæso, in corpore organico, tali præsertim, in quo omnes vel minimæ partes solidæ certis & perpetuis motibus destinatæ sunt; fluidæ vero per viscera & canales innumeros diversique generis continue propelluntur, miscentur, separantur, formam suam semper mutant, & pro hac diversimode corpus suum actuant, E 2 quid,

^(°) de Quinta Essentia Cap. 2.

quid, inquam, in tali corpore, quale humanam esse scimus, condimentum ejusmodi magnopere præstabit? Num illud organa in debita magnitudine, figura, structura, situ & connexione cum aliis conservabit? vel motus omnes ab iis perficiendos ad debitum finem justo modo, tempore & ordine semper diriget? Num mutationes illas omnes, quæ in hoc corpore continue fieri debent, accurate promovebit? Nulla certe ratio pro-babilis credere id nos jubet. Neque vero satis apte e modo allegata experientia infert Rupescissa: quanto magis ergo carnem animatam & vitam corporis nostri ab omni corruptione servabit. Quæ si valeret concludendi ratio, minus certe quæstuosam medicinæ suæ mercaturam promittere Adepti sibi debeant: cum nemo forte adhuc halecibus & carnibus conservandis philosophicum lapidem sibi comparandum esse putaverit; & hoc exemplo permoti homines credere possint, res longe viliores corporis sui a corruptione conservationi sufficere. Quamvis ex memoratis priori dissertatione & modo hac ipsa s. satis constare queat, longe alia & plura Medico vero esse agenda, quam ut carnem hominum a corruptione præservet: quæ, maxime si animata & viva est, quali Rupescissa condimentum quærit, securum illum & alios esse jubet; id vero sæpissime postulat, ut ea emendentur, vel tollantur, quæ vitæ suæ insidias struunt. Sed eam, ut vidimus supra, Medicis vulgaribus occupatio-

nus supra, Medicis vulgaribus occupationem cum aliis Adepti callide remittunt.

TANTVM!

ohl dem/ der vor sich selbst sein Leben ruhig führet/
Was senn wil/ gelten läst und Zweisfel nie berühret/
Wer diese Mode hat/ der folget der Natur/
Und der auch ohnehin der Sachen eignen Spur.

Zerunder thut man nichts/ als täalich speculiren

Jezunder thut man nichts/ als täglich speculiren Und quer und länge nach/recht schwärmrisch phantasiren Und doch sieht oft der Baur/ daß manche Schätze

Und Möglichkeiten oft wie fünsfe Grade sind. GOtt hats von Ewigkeit verordnet und bestimmet? Daß Stahl und Feuer: Stein nicht gleich dem Golde alimmet.

Sophorum Lapis bringt uns andre Weisen vor: So recht! das heist auf deutsch: Wer glaubt / der ist

ein Thor.

Was heute weislich ist/das macht er morgen gelblich/ Das Blei wird Feuerroth/ ist nicht mehr schimmelnd fälblich.

Wird Bley dem Golde gleich/so ist der Lapis dar/ Wohlan! wir machen Gold biss auf das kleinste Har. Die Armuth sliehe weg/du Reichthum sen willkommen/ Du nahst dich künstig hin den Bosen/wie den Fromen/ Wer dis nicht glauben will/der hat nicht distillirt/ Drum fang er ist noch an/so wird er consirmirt.

371000

Mit diesen wenigen Zeilen hat man sich Des Hochsgelehrten Herrn Respondenten Hochgeneigtes Andencken ausbitten und sich Demselben ges horsamst empsehlen wollen

M. CARL MESTERTON

Nae TIBI grata dies nunc, PRAECLARISSIME,

Advenit, & digno TE sat honore beat!
Gratulor in Christi laudem feliciter omnes
Conatus cedant, in decus atque TVI.

Doctissimo & Clarissimo Domino Doctorando, Amico singulari gratulabundus apposuit

HEINRICVS BERNHARDVS BECKER

Saltzdetfurtenfis L.L.Cultor.

Lo wirst Du werther Freund hier den Dos ftor- Sut erlangen? Also endest Du den Lauf/wo Du ihn erst angefangen? Julia hat Grund geleget zu der Heilungs-Wissen= schaft/ Julia hat sie vergrössert/ Julia besitzt die Kraft Dir vor Deinen treuen Fleiß den verdienten Cranz zu winden; Und Du läffest Dich dazu auch nicht unbereitet finden: Denn Du ziehest viele Menschen aus der Finsterniß und Nacht/ Untersuchst den Stein der Weisen/ welcher manchen Thoren macht; Ja Du wilt Dich mit Vernunft an die dunkeln Helden wagen/ Und zerstöhrst die Praseren/ wenn die Alchymisten sagen; Daß man mit den guldnen Tropfen jede Krankheit heben fan/ Und die heilgen Arzeneien Wunderwerke fast gethan. Aber .

Aber zweifelst Du denn noch? solten wohl nicht alle Geuchen Gleich von einersen Tinktur oder einem Dulver weichen? Denn der Krankheit Heer zu tilgen brauchst Du nur ein einzig Wort Beh/und reizze nur die Seele diese treibt sie alle fort. Doch Du scheinst ja selbst den Stein wahrer Weisen zu bestzzen Und derselbe wird Dir auch kunftig in den Euren nüzzen Weil Du ganz gewis dareinsten ofters jede Krankheit heilit/ Und durch Deine Wissenschaften allen Kranken Rath ertheilft. Aber soltest Du wohl nicht hiedurch Gold zu machen wissen? Ja Hygea wird Dir auch dieses kunftig lehren muffen.

Hiedurch wolte fich ju geneigten Andenken empfehlen und seine Sochachtung bezeugen

F. G. Abel

ans Halberstadt, ber Beilungs Gelahrtheit Befliener, Oppon.

Unimmst/Geehrter Freund/ anizt den Doktor= Tittel/ Und doch verwirsst Du erst der Aerzte beste Mittel. Du zweiselst/ ob die Krast von einer Arzenen/ Iemahls ein Polychrest in jeder Krankheit sey. F 2 Doch laß Dir nur das Buch des Hällschen Richters zeigen/

So wirst Du sehn/das dis den heilgen Mitteln eigen/Betrachte nur einmahl allein die Gold-Tinctur/So sindest Du gewis die allerbeste Spur/Wie jede Krankheit oft mit diesen schlechten Dingen Geschikt gehoben sen. Dis muß ja Vortheil bringen. Doch hättest Du den Stein der Weisen nur entdekt So würdest Du auch sehn/was in demselben stekt; Gold stärket die Natur/Gold kan die Seele rühren/Kanst Du auch äuserlich nur gut mit Golde schmies ren/

Sold/Gold/befördert recht des jungen Doctors Lauf; Gold/Gold/befördert recht des jungen Doctors Lauf. Gold schreit die ganze Welt; wirst Du dis recht ver-

theilen/

So wirst Du ganz gewis auch jeden Kranken heilen. Jedoch ich zweiste nicht/daß nicht Dein treuer Fleiß. Den Stein der Weisen noch einst zu erfinden weiß/Der jede Krankheit heilt/ und Geld die Julle bringet; Zumahl wenn man dareinst Dein Hochzeit Fest bessinget.

Dieses wenige hat dem Geehrten herren Doctorando jum steten Andeaken hieselbst benfügen wollen

Michael Clok,

aus dem Groß-Herzogthum Lithauen, Opp.

as Glück so Deine Scheitel ziert Und Dir mit allem Recht gebührt/ Erweckt mir gleichfals viel Ergötzen:

Die teutsche Redlichkeit und Treu Tritt meinen frommen Wünschen ben/ Die Vorsicht soll Dich höher setzen/ Und trifft mein Wünschen ein/ so muß es bald geschehen Dich wird == Du weist es schon/ die zwente Hand ers hohen.

Mein Freund!

Co folecht diefe Zeilen auch beschaffen find, follen fie boch jum Zeichen einer mahren Freude megen Deiner erhaltenen Burde bienen : Lebe beftåndig fo, wie es Dir von Bergen munichet Dein ergebenfter

> P. B. L.L. & Politic. Cult. Opp.

der Fleiß und Klugheit stets verbindet/ Wer sich in Wissenschafften grundet/ Dem steht der Lohn noch eine so schön; Dem aufgeblasinen Unverstande Dient Ring und Würde nur zur Schande/ Und wird ihn nimmermehr erhöhn.

Soch Edler Freund / Du trifft es besser/ Dein Lob wird durch das erftre groffer. Und Dein Gewissen beist Dich nicht. Du wirst hinfort durch Dein Bemühen Die angenehmsten Früchte ziehen/ Die Dir Hngaens Hand verspricht.

> Dim Boch Edl. Beren Doctorandus empfiehlet fich hiedurch

> > Deffen ergebenfter Diener Joachim Vincent Styler Der Medicin und 2B. Befligener. Oppon.

Das Bute so Du wünschst/ wirst Du dereinst erlangen

Dis ist der kurhe Wunsch/der mir im Hertien liegt; Ich schließ ihn: Lebe wohl! und bleibe stets vergnügt.

> Hiemit empfiehlt sich des Herrn Doctorandi geneigten Andencken

> > Dionysius Doring

Der kriegt für sein Bemühn/ die angenehmste Frucht. Ein Lehrbegierger Sinn wird dies Dir nicht missgönnen/
Vielmehr um solche Frucht zu brechen heftig brennen/
So ist ein edler Beist! Du aber/ werther Freund/
Weil doch Dein Glückes Strahl in jenen Fluren scheint So zeuch deuselben nach der Vorsicht hohes Fügen
Beglücke Deinen Zweck/ zu Deinem selbst Vergnüs

Mit diesen wenigen Zeilen wolte Dem Sochgeehrten Seren Respondenten zu der rühmlichst erhaltenen Doktor. Würde Glück wünschen

Deffen ergebenster Freund und Diener

Carl Friederich Uden

Aus Osterburg in der Altenmarck Der Henl.Gelartheit Beslissener. Oppon, Much ich/ Geliebter Freund/ ich kann nicht langer schweigen/
Dein Glücke zwinget mich/ die Freude anzuzeigen/
So meine Brust empfindt. Jedoch/ was wünsch ich
Dir/

Da Du durch Dich schon groß/ Dir selber eine Zier/ Und gnug erhoben bist? Der Himmel mag Dir Leben Und alles Wohlergehn noch viele Jahre geben!

> Dem geschickten herrn Dockorando seine aufrichtige Hochachtung zu bezeugen schrieb dieses

> > Deffelben

ergebenffer Freund und Diener,

M. C. D. Jagow,

aus dem Hildesheimischen, der Rechte Bes
flissener.

Drum wird auch einst Dein Blück von grosser Höhe seyn.

Und darf ich etwas noch in diese Zeilen schrenken So halte mich hinfort im guten Angedenken.

Mit diesem wenigen gratulirte dem Zeren Zanpt zu der rühmlichst erhaltenen Doctor-Bürde Ein ergebner Freund und Diener

> I. F. E. Oppermann, Aus Halberstadt, der R. Best.

with a time word. The Policies of the Library with Library that the Andre Grande firstinger and do to be freely angularity of the control of the cont Da Die milit viel sin wir Bath in help this win all and nuls a commission of the sole soled and amb that time attentional property of the department department Dan saidliften frem Dolforman leine seitrige endenfer Eren Diener, Cal * MIONOE .C. 12 -502 de la parista distant de la prima en and the continues when the propries and and the angles and the sales silver now access that the filler with a large stay Africa de la fiction de la confessa Cooperate united bimpur uni gui, in This coulden

April Selle wetting street and the store Mappe

el deredt oliele et et en Doctor - elei be

T. S. C. - Sppermann which are not dealered by the 0 10 0

